

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, féliven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Csonka egyházmegyék.

Csonka egyházmegyéink miként kormányzásának kérdése foglalkoztatta legutóbbi egyházkerületi közgyűlésünket is, mely természetesen nem tarthatott más irányadónak, mint a zsinat 1920-ban hozott és 1921-ben meg nem változtatott megállapodásait. Én nekem azonban a közgyűlés alkalmával a bent volt egyházmegyei képviselőktől is nyert információk alapján az a véleményem, hogy ezek a megállapodások nem minden tekintetben válnak kielégítővé a mi szerencsétlen, összeforgatott helyzetünkben felmerülő viszonylatokban.

Azt a gondolatot, mely a zsinat 1920. évi határozatát vette, hogy t. i. a fennálló jogi állapotot lehetőleg a végsőkig fenntartsák, minden kérdés rendezésénél feltétlenül iránytszabónak vélem. Aki esperes, egyházmegyei gondnok stb., annak tekintendő tovább is az egész szétszakított egyházmegyét illetően. Tehát ha pl. az esperes elszakított területen működő lelkész és onnan magyar fennhatóság alatti területre hozzák át, az esperesi feladatok itt végzésére kétségkívül hivatott lesz. Ezt a felfogást egyébiránt igen pregnans módon magáévá tette az egyházkerületi közgyűlés, mikor a teljes egészében idegen uralom alá vetett máramaros-ugocsi egyházmegye nagyérdemű gondnokát minden szavazattal ismét konventi taggá választotta, vagyis megállapította, hogy ő eddigi tisztségének igenis hírtokában van.

Ebből következik szükségképen, hogy a betöltve levő egyházmegyei tisztségeket azért, mert azok betöltői idegen területen élnek, nem tekinthetik megüresedettnek és választással be nem tölthetik, hanem a törvényes helyettesítést kell beállítani. Ellenben következik az is, hogy ha valamelyik em. tisztség akár halál, akár lemondás, akár más törvényes ok folytán megüresedik, azt viszont be kell tölteni és pedig azoknak az egyházaknak szavazataival, amelyek, mint magyar területen maradtak, a szavazásban részt vehetnek. Nem baj, hogy ugyanazon tisztségre az elszakított területen is esetleg megtartják a választást: majd mikor az egyesülés újra megtörténik, könnyű lesz az ilyen kérdések elintézése. Ilyen módon az egyházmegyei adminisztrációban a folytonosságot fenn lehet tartani anélkül, hogy az elvi alaptól letántorodnánk.

Csak egy esetben nem lehet: akkor, ha az em. elnökség tagjai is, meg azok is, kik közül a törvényeszerű helyetteseknek ki kell kerülni, mind

az elszakított területen élnek. Vagyis pl. nemcsak esperes, de egyetlen lelkészi tanácsbíró sincs az egyházmegye nálunk maradt részén. Itt megint kétféle eshetőség van. Vagy nagyon kicsiny a terület, amely nálunk maradt, amely esetben a nagybányai egyházmegye példájának követése, azaz valamely szomszéd egyházmegyéhez a zsinati határozat szerint is megengedett csatlakozás a leghelyesebb, mert annak, hogy 8–10 egyház viselje az egyházmegye adminisztrációjának ilyen kis szám mellett alig ellátható terhet, nem sok értelme van. Természetesen a csatlakozás csak ideiglenesen és csak egyházkerületi határozattal történhetik. A másik eset, hogy az egyházmegye nálunk maradt része elég nagy ahhoz, hogy a csatlakozás ne legyen helyeselhető és még sincsenek megfelelő egyházmegyei tisztviselők benne. Hallom, hogy egyik hely sem egyházmegyei gondnok, sem világi tanácsbíró nem volt. Ilyen esetben csakugyan nem lehet mást tenni, mint helyettes választani, bár a zsinati határozat erre semmiféle rendelkezést nem tartalmaz, azonban a kiegészítő eljárás nélkül megáll a gépezet. Viszont az is magától értődő, hogy az így választott helyettesek — kiknek szolgálataért, mint még csak megfelelő tisztelettel sem jutalmazottért, az egyház sokszoros hála van kötelezve — bármennyire értékes és kiváló munkát végeznek is, a rendes tisztségek betöltőivel, sőt azok törvényes helyetteseivel sem eshetnek azonos kategóriába, hanem pusztán csak mint ideiglenes (bár esetleg évenként át megbízott) helyettesek tekinthetők. Azok, akik az ilyen munkára vállalkoznak, mutatják meg leginkább, hogy magyar nemzetünk és református anyaszentegyházunk javáért milyen nagy áldozatra kész a jó magyar ember.

Egyébként úgy gondolom, ezekkel a kérdésekkel felmerült tapasztalatoknak és a túlsó oldalon történeteknek is figyelembe vételével, a legközelebbi zsinatnak ismét foglalkoznia kell.

Kun Béla.

Krisztus és az ördög.

Amikor a napilapok gazdasági rovatában a jelenlegi termény-árakat olvasom, mindig eszembe jut azon örök szépségű bibliai jelenet (Máté 4. 1–11.), amikor Krisztus Urunk vitatkozik az ördöggel.

— Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely Istennek szájából származik,
— mondja ezen a helyen a Jézus.

Ez a krisztusi kijelentés volna tulajdonképpen a mi keresztyén társadalmunknak egyik fundamentomköve.

De hát így van-e valójában?

Fájdalom, ma első dolog a kenyér. Az ige, a lélek, a szellem értéke, hivatása, ma csak az ötödik kerék szerepét tölti be a civilisatio szekerénél.

A huszadik század egyik legnagyobb szégyene épen az, hogy már kezdő évtizedeiben, abban a nagy perben, ami világkezdeté óta tart az ige és a kenyér, a szellem és az anyag között, a kenyér, illetőleg az ördög, a romlottság szelleme nyerte el jórészt a győzelmi koszorút. A huszadik század papjainak s általában komolyabb szellemi munkásainak egészen jogos a panaszkodásuk, hogy t. i. a lelki, a szellemi munka értéke a legalacsonyabb fokra süllyedt alá.

Arra a rendreutasításra, amit a pusztában kapott az ördög a Krisztustól, a modern idők könnyelmű gyermekének rendszeren ez a válasza: Igenis, csakis kenyérrel él az ember!

Ez a szerencsétlen, nyomorult világnézet a mi korunk legnagyobb betegsége.

S fájdalom, ezen az elven épült fel a trianoni békeszerződés is, amelyben a népszavazás félrelökésével halálra ítélték, tisztán materiális alapon, egy ezer esztendőös nemzetet.

Mert hát hol találjuk fel ebben a békeszerződésben a lélek legszebb gyümölcseinek, az igazságnak és a szeretetnek munkáját?

Elveszik tőlünk még „Ungvárt” is, holott Kézai krónikája szerint — sőt etimologiailag is — erről a várossal neveznek bennünket *ungarusoknak*.

A trianoni békeszerződés nyomán materiális alapon építkezik a mai társadalom minden vonalon. Az ige, a lélek, a szellem értéke ma tulajdonképpen semmi; első mindenütt a test, a kenyér, az anyag, a haszon, az üzlet...

A mai magas terményárak nyilván mutatják, hogy győz az ördög minden vonalon.

De ha igaz ez a tény, már pedig igaz, akkor reánk nézve méltó hivatás ám az is, hogy egy kicsit következtessünk a jövőre nézve és mérlegeljünk azt is, mi lesz itt, vajjon hová fejlődhetik az ördög győzelme?...

S ebből a látószögből nézve az előttünk eliramló eseményeket, megállapíthatjuk, hogy reánk, megtépázott, kigúnyolt, tönkretett s a földnek poráig megalázott szegény magyarokra nézve a kenyér győzelme a lélek felett, amilyen szomorú, részben olyan biztató jelenség.

A mi megaláztatásunk ugyanis összeesik a materializmus jelenkori győzelmével. Hiszen természetes dolog, hogy egy ilyen nyomorult korszakban egy ilyen régi, kulturképes nemzet itt, Közép-Európában, a mi balkáni szomszédaink között, nem fejlődhet, nem virulhat. Én legalább egy cseppet sem esodálkozom azon, hogy amikor a mi cseh, román és szerb szomszédainknak virrad, nekünk akkor alkonyodik. Óh be' könnyű ám egy ilyen materiális alapon berendezkedett nyomorult korszakban azokat a szegény, de művelt magyar tisztviselőket, alkalmazottakat, akik soha egyetlenegy román, szerb, avagy cseh polgárt nem zavartak át annak idején Bukarestbe, Belgrádba, avagy Prágába, hontalanná, hajléktalanná tenni.

De hát sokáig tarthat-e ez így? S általában engedheti-e a világ, vagy helyesebben szólva, a

gondviselés, hogy a kenyér, a test, az anyag örökké úr legyen a lélek felett?...

Azok a világszerte feltűnő, szomorú társadalmi jelenségek; a tudatlanság és az örület irtózatossá kitérései, akár a kommunizmus, akár az anarkhizmus formáiban, nyilván hirdetik, hogy nem jó alapon van szervezve a világ — s különösen a mi öreg Európánk fundamentoma.

S hiába itt minden erőszak, minden okoskodás, a jelek azt mutatják, hogy a vezetést minden téren vissza kell adni az észnek és a szívnek, mint volt évtizedekkel ezelőtt, amikor szintén vitában álltak ugyan egymással a Krisztus és az ördög, a világ azonban Krisztus felé nyújtotta a pálmát, nem pedig az ördög felé.

Agy nélkül, fej nélkül az emberi test csak egy feloszló hulla. Az értelem, az intelligencia vezetése nélkül az emberi társadalom egyedül a forradalmak bacillusainak a melegágya csupán.

Nem is valami nagy közgazdasági képzettség kell például ahhoz, hogy közülünk bárki előre megjósolja, hogy Budapest és Bécs városa, a bácskai és bánáti rónaságnak a nagy magyar alföldhöz való csatolása nélkül az éhínség s — amitől az Isten őrizzen — a forradalmak központja lesz csupán.

Ez a két nagy világ város együtt fejlődött ugyanis a bánáti és a bácskai földek művelésével s összefüggésben vannak egymással, akár a gyomor a fejjel, az aggyal. Hát ki olvasott valahol a világtörténelem lapjain hasonló testesonkítást, bizonyos békeapostolok munkája nyomán?!

Materiális munka biz' ott ez a legújabb békealkotás is. Rajta van a legújabb kor bélyege. Egy vakmerő kísérlet ez a mű, ama bibliai jelenet megcáfolására, amikor Krisztus Urunk az ige, a lélek munkájának értékét hirdeti a kenyér, a test, az anyag mellett.

Ne csüggedjünk, ne türelmetlenkedjünk tehát. Böles Salamontól: „Minden dolognak rendelt ideje vagyon. (Pred. 3. 1.) Bukásunk, nemzeti szerencsétlenségünk összeesik az ige, a lélek értékének degradálásával.

Drága, szörnyű drága ma a búza, a kenyér. Ellenben kicsiny az ige, a lélek, a szellem értéke, egyenrangú a semmivel.

Óh, ne vágyakozzunk mi virulni az ilyen időkben. Nem nekünk való szellők fújdognak most ezen a sok próbán, hanyattatáson keresztül ment, öreg kontinensen.

Az ördög, akivel Krisztus Urunk vitázott, csak hadd tombolja ki magát. Csak maradjunk mi továbbra is jó keresztyének és jó magyarok. Mint keresztyének, higgyük rendületlenül, hogy feltámad, megelevenedik ismét Krisztus Urunknak a pusztában folytatott nagy vitája az ördöggel. S győzni fog a Krisztus. Az ige, a lélek, a szellem pálmát fog kapni ismét, a kenyér, a test, az anyag uralma felett.

Mint jó magyarok pedig higgyük és hirdessük rendületlenül, hogy nem ok nélkül énekelgették, dalolgatták a mi szegény, immáron a föld alatt porladozó atyáink, nagyatyáink annak idején ama dalt:

Megvirrad még valaha,
Nem lesz mindig éjszaka,
A magyarnak!...

Baráth Imre.

Irodalmi szemle

S. Keller : A nevelőnő. Fordította Barát József. Kiadja a Magyar Evangéliomi Nőegyesületek Nemzeti Szövetsége. 208. l. Igen kedvesen és üdén induló regény, amely egyszerű meséjébe újabb és újabb bonyodalmakat véve föl, érdekesítővé fejlődik. Főszereplője, egy Krisztusához hiven ragaszkodó nő, a mindennapi élet hősnőjévé magasztosul. A regény, mint olvasmány, kellemes; mint evangéliomi lélekkel írt elbeszélés, tanító és nevesítő. Ára pedig oly csekély (portóval együtt fűzve 31 K, kötve 46 K), hogy mindenki könnyedén megszerezheti. Kevés hasonló jókönyvet adhatnánk szeretteinknek karácsonyi ajándéknak.

Csendes Percek cím alatt havi bibliaolvasókalauz jelenik meg f. évi szeptember hó 1. óta, ifj. Viktor János szerkesztésében (Budapest, I. Bertalan-u. 24. III. 1.). A széles körben elterjedt hasznos füzet ára az 1922. év első felében 7 kor. lesz, előfizetési díj félévre 40 K, negyedévre 20 K, amire 1 kor. kézbesítési díjat kell csatolni. Ajánljuk a bibliát kedvelő Olvasóinknak.

Jézus szociális evangélioma. W. Rauschenbusch S. de Diedrich után fordította özv. Dr. Mitley Sándorné. 32. l. 6 kor. Korunk kuszált szellemi életébe az evangéliom igéinek ügyes csoportosításával világít be ez a kis füzet, mely különösen alkalmas szociális tárgyú megbeszélések vezetésére. Ajánljuk.

Berea kiadványai. A „Berea“ könyvkiadó vállalat nevét a bibliában említett bereai gyülekezet-től vette, melynek tagjai igazságkereső zsidók voltak. „Berea“ az igazság őszinte, elfogulatlan kutatását és hirdetését tette feladatává. Munkálja is ezt a célt kiadványaiban, néhol azonban elfogulatlanságában túl lö a célon, nem tekintvén a felekezeti határok századokon át bevált jelző köveire. Épen ezért a „Berea“ kiadványai, mint lelki hasznot hajtó traktátus csakis olyan buzgó református kezébe adhatók, akit öntudatos református hitében nem tud megengedni az általános kereszténység ábrándos idealizmusa. A „Berea“-nak Csia Lajos tollából eredő kiadványai: *Milyenek voltak az első keresztyének?* Bpest, 1920. 8. l. 2 K. Az őskeresztyének rövid jellemzésével és azok életének a mai állapotra való alkalmazásával akar tanítani. — *Henhöfer.* Egy katolikus pap külső és belső küzdelmei. Németből fordítva. Bpest, 1921. 40 l. A múlt század első felének nagy hatású evangéliomi munkásáról olvasunk itt eleven leírást, amely első sorban a lelkipásztorokra igen tanulságos. — *Az őskeresztyén egyház története Krisztustól Konstantinig.* Bpest, 1921. 112 l. 40 K. A kereszténység történelme legszebb korszakának eszméltető előadása, amely új, több helyen nagyon is egyéni fel-fogása miatt érdemel figyelmet. — *A zsidók történelme.* 32 l. 10 K. Mély, átfogó, gondolatokat ébresztő tanulmány, amelyet bizvást lehet adni a zsidók kezébe, hogy megértsék belőle Jézus jelentőségét és eljuthassanak Ő hozzá.

Vályi Nagy Géza : Költemények. 104 l. 33 K. Rokonszenves katonalélek megnyilatkozása ez a kötet. Három költői motívum ihleti: a háború szenvedése, a forradalom nemtelensége és a megszábdalt haza gyásza. Lirája változatos: a gyen-

géd ború a harag felhőjével váltakozik, de mindennütt a magyar férfi lovagias lelke bontakozik ki. Több darabja szavalásra igen alkalmas.

Vályi Nagy Géza : Angyali Vigasz. 18 l. 33 K. Bájos kis karácsonyi jelenet, amelyet Budapesten tavaly nagy hatással adtak elő s némi módosítással sikeresen lehet bemutatni bárhol. A darab hét dalához Murgács Kálmán írt zenét.

Daudet : Jack. Fordította Szini Gyula. 447 l. 132 K. Egy érzékeny szívű gyermeket vezet végig az élet dűrva szenvedésein a regény meséje, egy gyermeket, akinek származása útjában áll boldogságának. A nemes szív küzd, a legkeményebb munkára kényszerül, dűrva környezetbe kerül és mégis tiszta és nemes marad. E tipikusan francia regény egyike Daudet legkedveltebb és legrokonszenvesebb meséinek.

Tárgymutató a magyar reformátusok 1921-ik évi új énekes könyvéhez. Készítette Uray Sándor debreczeni református lelkész. Kiadja a „Méliusz“ könyvkiadóhivatal. Ára felárral 12 K. 16°, 28 l. Az új énekeskönyv énekverseinek központi gondolatait adja vezérszavak szerint csoportosítva. Kis terjedelménél fogva könnyen áttekinthető s így a használatban beválik.

Halottaink

Bertalan Imre nyirtassi lelkipásztor nov. 19-én tüdőgyulladásban 37 éves korában elhunyt. A jó apát özvegye és árvái, a lelkipásztort gyülekezete gyászolja.

Faragó Jánosné sz. Antal Irén, Faragó János pápai főigazgató felesége életének 43., boldog házasságának 23. évében Pápán elhunyt. Jó feleség, gondos édes anya, szerető gyermek, testvér és rokon távozott el vele az élők sorából.

Kovács Elek református s. lelkipásztor életének 33. évében nov. hó 5-én Püspökladányban elhunyt. A bölcseleti szakot is végzett ifjú egyike volt előretörő, buzgó hallgatóinknak.

Legyen áldott emlékezetük!

Különfelek

Lapunk legközelebbi (52.), egyszersmind ez évben utolsó száma karácsonyra fog megjelenni.

Kántus ünnepély volt f. hó 4-én délután Jám-bor Ferenc kegyes alapító emlékére. Szotyori Nagy Károly gyászenéke után Dr. Sz. Kun Béla felügyelő tanár méltatta a múlt örök szép dalait. A kántusnak három jól sikerült száma között Daróczy Sándor 4. th. komoly és Kozma Pál vig szavalata gyönyörködtette a szép számú hallgatóságot, amelynek soraiban a rokoságon kívül ott láttuk Dr. Baltazár Dezső püspökünket is.

A **Petőfi-Társaság** f. hó 11-én tartandó ülésén Szávay Gyula főtitkár bemutatja Baja Mihály debreczeni lelkipásztor költeményeit. A ifjú költő pap sikerén öszintén örvendünk.

Gyermektelen lelkészözvegy mint házvezetőnő több gyermekes családnál elhelyezkedést találhat. Érdeklődők forduljanak Hajdu vármegye főlevéltárnokához. (Debreczen, Vármegyeháza.)

Lelekeszválasztás más egyházkerületben. A hodosi gyülekezet Vágó Edét választotta lelekipásztórául.

A debreczeni tanítóképzőn a javítóképesítő vizsgálatok folyó hó 14—20. napjain lesznek.

Lelekeszbeiktatás. A gyermelyi gyülekezet új pásztorát, Barát József tatai hitoktatót, nov. 27-én iktatták be állásába.

Temesvarott Szaboleska László s. lelekesz szerkesztésében Egyházi Ujság címmel vallásos irányú heti néplap indult meg. Laptársunkat üdvözöljük.

Franciaországban 150 képviselő kérelmezte a kamarától, hogy európai hírű francia íróknak zavartalan irodalmi munkásságuk folytatására évi járadékot utaljon ki az állam. Kulturális járadékot Norvégia már 50 évvel ezelőtt fizetett. Nálunk közel 75 éve már Petőfi gondolt ilyenre, de mikor jutunk el csak odáig is, hogy nemzetgyűlés elé kerüljön ilyes indítvány!?

A németek nem farsangolnak. Tekintettel Németország általános helyzetére és különösen a gazdasági viszonyok bizonytalanságára, Kölnben megtiltották minden farsangi készülődést. A birodalmi kormányt felhívták, hogy egész Németország területére hasonló tilalmat bocsásson ki. M. N.

Helyreigazítás. A 225. lap bal hasábján alól a 33. sorban hatodikán helyett harmincegyedikén; a jobb hasábon felülről a 15. sorban tanainak helyett tanának olvasandó.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
5372—1921. szám.

Körlevél.

A helybeli egyházi- és iskolai hatóságokhoz.

A tiszántúli református egyházkerület közgyűlésének 427—1921. sz. alatt hozott határozata értelmében szószerinti szövegében közlöm az Országos Földbirtokrendező Biróság f. évi október hó 21-én az egyetemes konvent elnökségéhez 3694. sz. alatt küldött intézvényét a következőkben:

„A m. kir. földművelésügyi miniszterhez 1577—1921. szám alatt intézett s általa 93,873—1921. X. B. 3. szám alatt állásfoglalás végett ehhez a birósághoz áttett előterjesztésére értesíti az Országos Földbirtokrendező Biróság a magyarországi református egyház egyetemes konventjének Elnökségét, hogy a földbirtok helyesebb megosztását szabályozó 1920. évi XXXVI. t.-c. 84. §-a módot nyújt arra, hogy a református egyházközségek lelekeszi, vagy tanítói javadalmak céljára az állam részére ennek a törvénynek alapján megszerzett ingatlanokból földhöz jussanak. A református egyházközségeknek erre a célra való földhöz juttatása azonban rendszerint nem történhetik egyedülállóan, hanem az illető közigazgatási községben, az említett törvény alapján meginduló valamely földbirtokrendezéssel kapcsolatban, amelynek során a községi előjáróság s illetve városi tanács által a 60,000—1921. F. M. számú rendelet 49. §-a szerint foganatosított összeírásnál az egyházközségnek földhözjuttatása végett jelentkeznie kell. Az, hogy

az egyházközség esetenként mekkora földhöz juthat, vagy hogy meglevő, de ki nem elégíthető földje mennyire egészíthető ki, attól függ, hogy mekkora az állam által a közérdekű földbirtokpolitikai célra megszerzett ingatlan és mekkora s mily sürgősségű az egyéb földszükséglet, amely közérdekből kielégítésre vár. Az O. F. B. felmerült esetből kifolyóan arról is értesíti egyúttal az egyetemes konvent elnökségét, hogy az egyes egyházközségeknek földhözjuttatásuk esetén árkedvezményt nyújtani nem áll módjában, hanem amennyiben az érdekeltek között az árra nézve egység létre nem jön, a vegyes bíróság által megállapított teljes értéket kell árként fizetniök. (1920. XXXVI. t.-c. 42—44. §-ai.)“

Az egyházkerületi közgyűlés fenthivatolt rendeletére utalással felhívom az egyházakat, hogy a közigazgatási községben történő földbirtokrendezések során az 1920. évi XXXVI. t.-c. 84. §-ában lefektetett jogukkal feltétlenül és minden alkalommal éljenek.

Debreczen, 1921. évi december hó 2.

Dr. Baltázár Dezső,
püspök.

„Felsőszabolcsi egyházmegyébe kebeleztetett rendezett anyagi viszonyok között levő egyházközség lelekesze cserélni óhajt (Vasutállomás helyben; város, melyben főgimnázium, leányiskola van, kövesút mentén is négy km.). Érdeklődők szóban, vagy írásban Kisvárda, esperesi hivatalnál tudakozódjanak.“

Most jelent meg!

Tárgymutató

a magyar reformátusok

új Énekeskönyvéhez.

Készítette: **Uray Sándor**
debreczeni református lelekesz.

Ára: 10 korona.

A pénz előleges beküldése mellett bérmentve küldi meg a kiadó

„Méliusz“ könyvkereskedés
Debreczen, Ferenc József-út 26.

Az új Énekeskönyv

ugyanott kapható

papirkötésben .. ára 42 K

félvászon kötésben . 44 K

egészvászon kötésb. 54 K

Ezen árakból egyházak és iskoláknak egyes példányok megrendelésénél 10%, 50 példány és azonfelüli megrendeléseknél 25% kedvezmény jár. VVVVVVVV